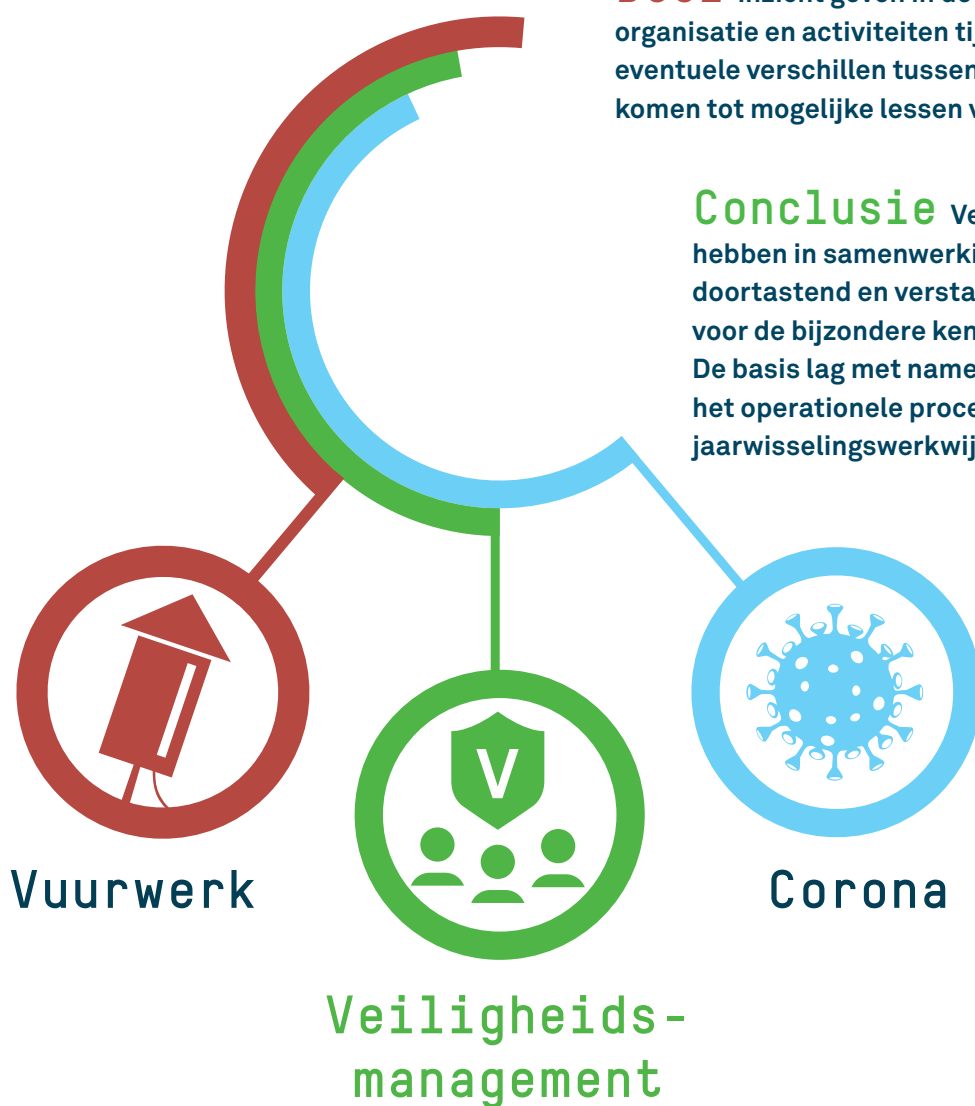

Jaarwisseling 2020–2021: anders dan anders

Doel Inzicht geven in de voorbereiding op en de organisatie en activiteiten tijdens de jaarwisseling en eventuele verschillen tussen veiligheidsregio's om te komen tot mogelijke lessen voor de toekomst.

Conclusie Veiligheidsregio's en gemeenten hebben in samenwerking met politie en hulpdiensten doortastend en verstandig opgetreden met aandacht voor de bijzondere kenmerken van deze jaarwisseling. De basis lag met name op beleidsniveau en in het operationele proces en stoelde op beproefde jaarwisselingswerkwijzen van de laatste tien jaar.

Jaarwisselingstraditie

- > Unieke gebeurtenis in het hele land voor jong en oud.
- > Kansestructuur voor verzet tegen de overheid.
Uitvergroting van:
 - > alledaagse ordeverstoringen: (vuurwerk)overlast, vernielingen, brandstichting en openlijk geweld
 - > bestaande spanningen en incidenten tussen groepen en politie / lokaal bestuur
 - > criminele praktijken.
- > Sentiment van 'alles moet kunnen'.

Bijzondere aandachtspunten:

- > Met name stedelijke volkswijken en delen van bible-belt.
- > Vooral jonge mannen (onder 26 jaar) met veel geweldsantecedenten.
- > Soms extra veiligheidsvraagstukken: extreem weer, terreurdreiging, corona.

(Politieacademie & COT, 2007; 2008; 2009)

Vuurwerk

2007-2009

Onderzoek jaarwisselingstraditie Politieacademie en COT.

2008

Commissie Overlast Jaarwisselingen: jaarwisseling is hoog-risico-evenement.

2017

Advies Onderzoeksraad voor Veiligheid:

- > Smokkel / handel illegaal vuurwerk vervolgen.
- > Georganiseerde jaarwisselings-activiteiten.
- > Consumentenvuurwerk verbieden.

2018-2020

- > Groeiende publieke en politieke afkeer vuurwerk.
- > Vuurwerk vrije zones.
- > Gereguleerde evenementen.
- > Voornemen wetswijziging vuurwerkverbod.

November 2020

Door corona eenmalig vuurwerk-verbod jaarwisseling om gezondheidszorg te ontlasten.

December jaarwisseling 2020

Carbidschieten beperkt toegestaan.

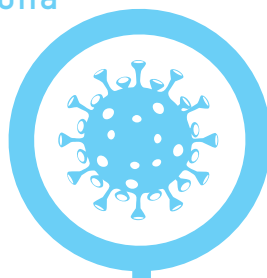
December 2020 harde lockdown

Sluiting niet-essentiële winkels en sportscholen.

Kerst

Max. 3 personen op bezoek.

Corona

Voorjaar 2020 lockdown

- > Lockdown vanwege corona, 1,5 m afstand.
- > Vanaf juni beperktere coronamaatregelen.

Oktober 2020 gedeeltelijke lockdown

- > Thuis max. 3 bezoekers per dag.
- > Sluiting horeca, verbod evenementen.
- > Sport max. 4 personen (1,5 m), wedstrijdverbod.

November 2020 verzwarende maatregelen

- > Binnen en buiten max. 2 personen / 1 huishouden.
- > Publiek toegankelijke locaties dicht.
- > Sport max. 2 personen (1,5 m) m.u.v. kinderen / topsporters.

Veiligheidsmanagement

2008-2010 Veiligheidsbeleid

- > Centrale positie en pijler lokaal bestuur. Interne contacten: burgemeester, juristen, handhavers. Externe contacten: politie en jongerenwerkers.
- > Meer regionale sturing.

2010-2017 Vijf lessen in praktijk gebracht

1. Meerjarenperspectief terugdringen ernstige ordeverstoringen jaarwisseling met lokaal draagvlak.
2. Multidisciplinaire afstemming bestuur, politie, justitie, brandweer, gemeente (o.a. vergunningen, jeugd en welzijn).
3. Invloed overheid in sociale systemen op straatniveau: continu en gericht op hotspots.
4. Gelegenheidsbeperkende maatregelen met jaarwisseling: weghalen doelwitten, cameratoezicht, benaderen notoire ordeverstoorers.
5. Bovenlokale aanpak, afstemming, beleidskaders lokale driehoeken. (Politieacademie, 2017).

Augustus 2020

Demonstraties tegen corona-maatregelen. Rellen in Den Haag en Utrecht.

November-december 2020

Onrust en rellen in Arnhem, Roosendaal en Urk.

Verwachtingen jaarwisseling 2020-2021

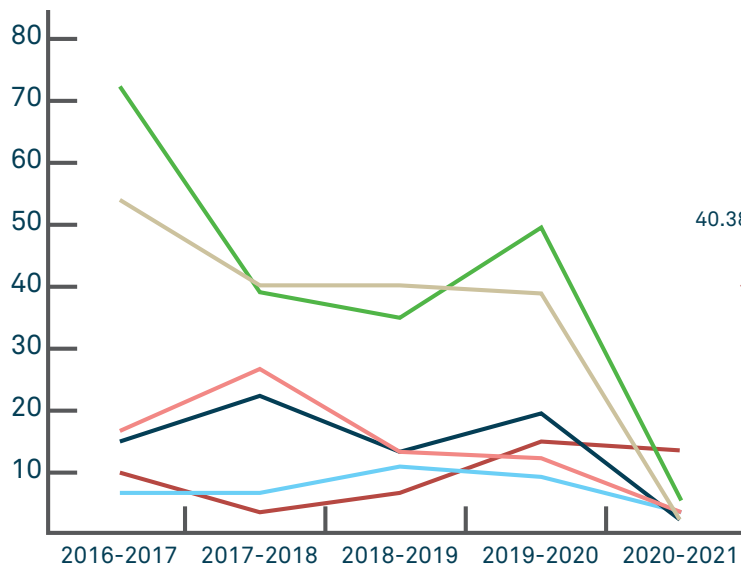
- > Onrustige jaarwisseling door ongenoegen samenleving.
- > Overtreding van / verzet tegen coronamaatregelen.
- > Minder vuurwerk, minder overlast en letsel.
- > De enige zekerheid is onzekerheid.

Voorbereiding op jaarwisseling 2020-2021

- > Meer multidisciplinaire voorbereiding, verhoogde inzet / paraatheid.
- > Grotere rol veiligheidsregio in plaats van alleen politie.
- > Gebruik van beproefde beleidskaders, plannen, scenario's en draaiboeken.
- > Op tijd indienen vergunningaanvragen (carbidschieten, evenementen).
- > Communicatie op straat, waar nodig handhaving.
- > Gelegenheidsbeperkende maatregelen.
- > Online alternatieven.

De jaarwisseling 2020-2021 in cijfers

Slachtoffers jaarwisseling

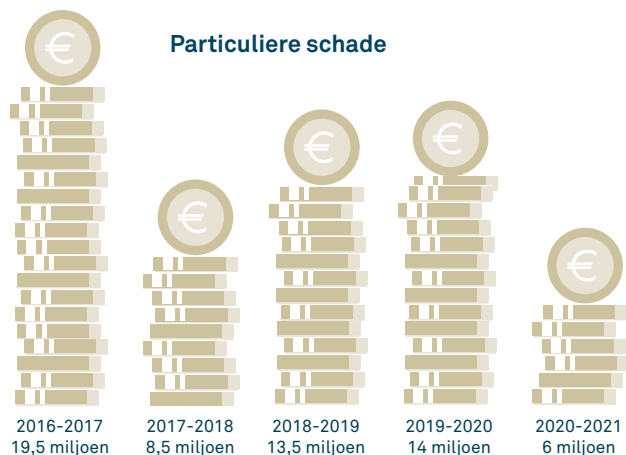

Veiligheidsregio's

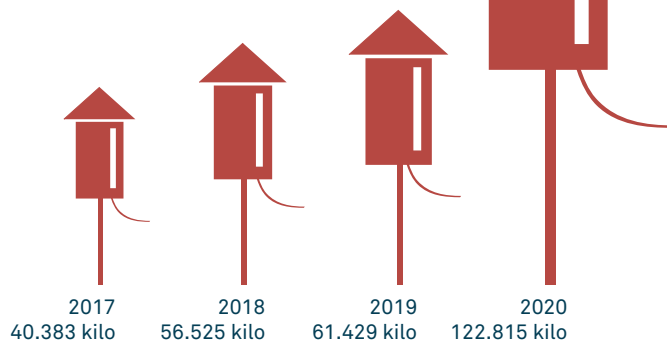

In alle deelnemende veiligheidsregio's is het aantal slachtoffers (geregistreerd bij de spoedeisende hulp en de huisartsenpost) afgenomen. Dit komt mede door het extra maatschappelijk draagvlak voor het vuurwerkverbod vanwege de volksgezondheidsrisico's door de coronapandemie.

Particuliere schade

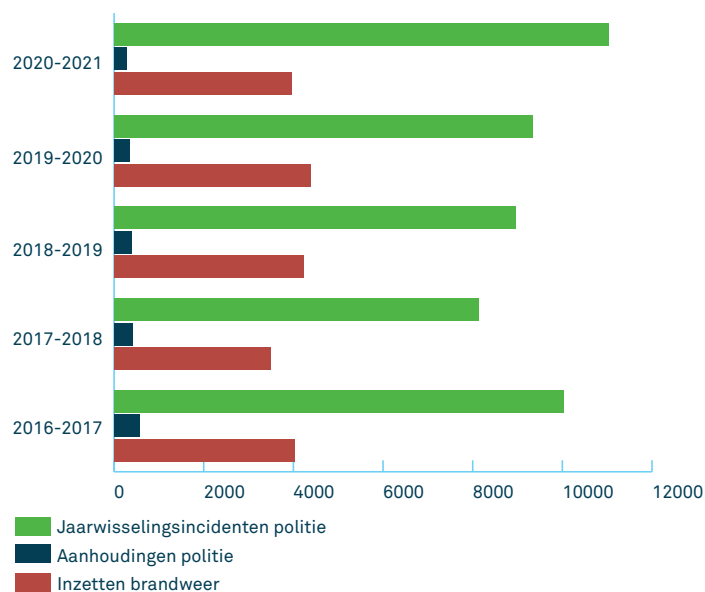
In beslag genomen
illegaal vuurwerk

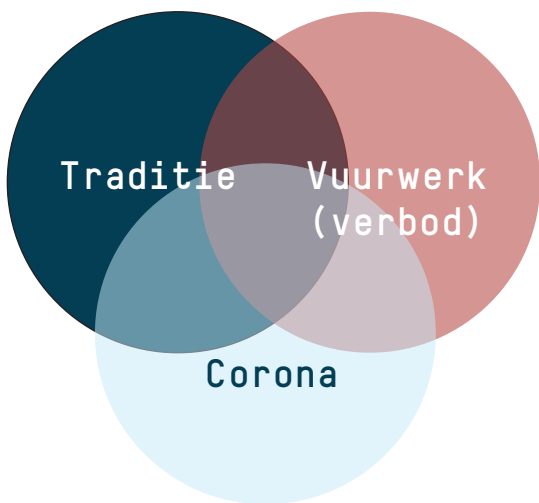
* De cijfers hebben betrekking op al het illegale vuurwerk zoals omschreven in de Richtlijn voor Strafvordering Vuurwerkdelicten (2020R001). Niet meegeteld is consumentenvuurwerk dat tijdelijk is verboden om het aantal vuurwerkslachtoffers te reduceren om daarmee de ziekenhuizen te ontlasten in de coronacrisis.

Tijdens de jaarwisseling 2020-2021 was er minder geweld (ook tegen hulpverleners) en vernielingen, maar meer overlast door branden en ontploffingen. Daardoor had de politie toch veel werk.

Politie- en brandweerinzet

"Rustiger dan verwacht of gevreesd."

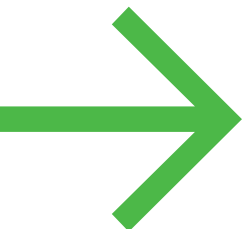

“Veerkracht,
vooruitgang
en opluchting.”

Terugblik op de jaarwisseling 2020-2021

- > De regio's verschilden in voorbereiding en aantal incidenten.
- > Er was veel afstemming tussen hulpdiensten, veiligheidsregio's, gemeenten en politie.
- > De politie-inzet was groter en meer ambulances en brandweerwagens stonden paraat.
- > De regionale en landelijke prioritering was:
 1. veiligheid van hulpverleners / burgers en waarborgen openbare orde
 2. handhaving coronamaatregelen en vuurwerkverbod.
- > Grote ongeregeligheden bleven uit.
- > Er was minder geweld (ook tegen hulpverleners) en vernielingen, maar meer overlast door branden en ontploffingen. Deze overlast nam al toe voor het vuurwerkverbod werd afgekondigd en betrof vooral een toename van al bestaande overlast vanwege het coronabeleid.
- > De deelnemende regio's zijn tevreden over de voorbereiding.
- > De multidisciplinaire samenwerking en kortere lijnen met de politie zijn goed bevallen en hebben geholpen de informatiepositie van de veiligheidsregio te versterken.

Noot: De rellen na het instellen van de avondklok vanaf 23 januari 2021 betroffen vooral territoriale claims en kopieergedrag.

Adviezen voor de toekomst

- > Houd vast aan een vergaand vuurwerkverbod.
- > Voorkom het ontstaan van nieuwe tradities met illegaal vuurwerk. Zet hierbij naast (meer) politie ook boa's, jongerenwerkers en burgers in.
- > Zet de bestrijding van handel in illegaal vuurwerk voort.
- > Organiseer lokaal veel aantrekkelijke grote publieke evenementen en vuurwerkshows en faciliteer kleine (maatwerk)feesten. Laat daarbij zoveel mogelijk private partijen zorgen voor toezicht en naleving.
- > Doe een beroep op de opgedane ervaringen.

“Minder vuurwerk,
maar meer
voorwerk.”

Deze factsheet is gebaseerd op het onderzoeksrapport van het lectoraat Crisisbeheersing *Jaarwisseling 2020-2021: anders dan anders* (IFV, maart 2021).
Op www.ifv.nl kunt u deze publicatie downloaden.

Beeld: ANP, IFV

Voor het dossier Crises en Crisisbeheersing zie www.ifv.nl/kennisplein.

Voor het lectoraat Crisisbeheersing zie www.ifv.nl/lectoraatcrisisbeheersing
Instituut Fysieke Veiligheid, maart 2021.